

BÁO CÁO

ĐÁNH GIÁ LUẬT THUẾ TÀI NGUYÊN

VÀ QUẢN LÝ THUẾ TÀI NGUYÊN

Người trình bày: PGS.TS Lê Xuân Trường
Học viện Tài chính

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

1

NỘI DUNG CHÍNH

- I. Giới thiệu phương pháp nghiên cứu**
- II. Văn bản pháp luật về thuế tài nguyên**
- III. Thực trạng quy định pháp luật về thuế tài nguyên**
- IV. Thực trạng quản lý thuế tài nguyên**
- V. Một số khuyến nghị**

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

2

I. GIỚI THIỆU VỀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

- Nghiên cứu tài liệu thứ cấp
- Phỏng vấn chuyên gia
 - Đối tượng và số lượng
 - Cách làm
- Khảo sát hiện trường
 - Địa điểm
 - Mục tiêu và phương pháp

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

3

II. VBPL VỀ THUẾ TÀI NGUYÊN

- Luật Thuế tài nguyên số 45/2009/QH12
- Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của các luật về thuế số 71/2014/QH13
- Luật Dầu khí và các luật sửa đổi, bổ sung Luật dầu khí
- Nghị định số 50/2010/NĐ-CP
- Nghị định số 12/2015/NĐ-CP
- Thông tư số 152/2015/TT-BTC
- Thông tư số 36/2016/TT-BTC
- Thông tư số 12/2016/TT-BTC
- Thông tư 44/2017/TT-BTC

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

4

III. THỰC TRẠNG QUY ĐỊNH PHÁP LUẬT VỀ THUẾ TÀI NGUYÊN

- 1) Những ưu điểm của pháp luật thuế tài nguyên hiện hành ở Việt Nam**
- 2) Những hạn chế, bất cập của pháp luật thuế tài nguyên hiện hành**

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

5

1. NHỮNG ƯU ĐIỂM PHÁP LUẬT VỀ THUẾ TÀI NGUYÊN

- ❖ Là công cụ để quản lý nhà nước đối với hoạt động khai thác tài nguyên: Quản lý, giám sát; góp phần thúc đẩy sử dụng tài nguyên tiết kiệm...
- ❖ Phương pháp thu thuế tài nguyên dựa trên giá trị tài nguyên: Phù hợp với điều kiện Việt Nam và thông lệ ở các nước đang phát triển

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

6

1. NHỮNG ƯU ĐIỂM PHÁP LUẬT VỀ THUẾ TÀI NGUYÊN (tiếp)

- ❖ Số thu từ thuế tài nguyên đã góp phần đáng kể vào nguồn thu cho NSNN
- Giai đoạn 2010 – 2017, số thu bình quân một năm từ thuế tài nguyên của Việt Nam đạt 33.756,61 tỷ đồng, chiếm 3,8% tổng thu NSNN và tương đương 0,92% GDP
- Trong đó, thu từ dầu thô có xu hướng giảm những năm gần đây.

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

7

2. NHỮNG HẠN CHẾ, BẤT CẬP CỦA PHÁP LUẬT VỀ THUẾ TÀI NGUYÊN

- a) Về người nộp thuế
- b) Về sản lượng tính thuế
- c) Về giá tính thuế
- d) Về thuế suất
- e) Về quản lý thuế tài nguyên

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

8

a) VỀ NGƯỜI NỘP THUẾ

- Điểm c Khoản 2 Điều 3 Luật Thuế tài nguyên quy định về một trong những trường hợp cụ thể về NNT: Tổ chức, cá nhân khai thác tài nguyên nhỏ, lẻ bán cho tổ chức, cá nhân làm đầu mối thu mua...
- Nếu thực hiện theo Luật Thuế tài nguyên: Mâu thuẫn với Luật Khoáng sản, Luật Tài nguyên nước và Luật Bảo vệ và phát triển rừng
- Nếu thực hiện theo Thông tư 152/2015: Không mâu thuẫn với các luật trên nhưng phát sinh vướng mắc. Đó là:

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

9

a) VỀ NGƯỜI NỘP THUẾ (tiếp)

Khó quản lý để thu thuế tài nguyên dẫn đến thất thu thuế trong hai trường hợp sau đây:

- (i) Hộ gia đình, cá nhân khai thác đất làm vật liệu xây dựng trong khuôn viên đất được giao sử dụng ổn định, lâu dài bán cho các đơn vị sản xuất vật liệu xây dựng;
- (ii) Hộ gia đình được giao đất, giao rừng được phép khai thác sản phẩm rừng tự nhiên trong phạm vi đất được giao bán ra.

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

10

b) VỀ SẢN LƯỢNG TÍNH THUẾ

- Tính trên sản lượng thực tế khai thác do người khai thác khai báo cho nên chưa khuyến khích tận dụng hết tài nguyên trong khai thác chế biến...
- Khoản 1 Điều 6 Luật Thuế tài nguyên: Sản lượng tài nguyên thực tế khai thác → Chưa phản ánh đúng đạo lý của việc đánh thuế tài nguyên vào nguyên tắc chung nhất xác định sản lượng tài nguyên tính thuế “nguyên khai”.
- Một số thuật ngữ ... chưa được định nghĩa rõ ràng. Đó là:

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

11

b) VỀ SẢN LƯỢNG TÍNH THUẾ (tiếp)

- Sản phẩm khác? Có ít nhất 2 cách hiểu. Ví dụ với apatit 3.
 - Cấp độ?
 - Giá trị thương mại?
 - Sản phẩm công nghiệp?
 - + Bộ chuyên ngành quy định: Chưa có
 - + Khai thác tài nguyên cũng là một ngành công nghiệp: Công nghiệp khai thác.
- **Tác động:** Phát sinh thêm chi phí giao dịch và chi phí về thời gian để cơ quan thuế và doanh nghiệp giải quyết những vướng mắc, bất đồng.

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

12

c) VỀ GIÁ TÍNH THUẾ

- Thiếu thống nhất trong quy định pháp luật về giá tính thuế tài nguyên: Khoản 1 Điều 6 Thông tư 152/2015/TT-BTC \Leftrightarrow Khoản 1 và Khoản 2 Điều 6 Luật Thuế tài nguyên + Khoản 5 Điều 4 Nghị định 50/2010/NĐ-CP.
 - Quyền ấn định thuế của cơ quan thuế theo Điểm g Khoản 1 Điều 37 Luật Quản lý thuế: Không áp dụng trong trường hợp này.
 - Quy định về kiểm soát giá của các bên có quan hệ liên kết không áp dụng trong trường hợp này.
- Luật: Không chặt chẽ → thất thu; Thông tư chặt chẽ nhưng không thống nhất với Luật.

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

13

c) VỀ GIÁ TÍNH THUẾ (tiếp)

- Quy định về giá tính thuế tài nguyên hiện hành chưa phản ánh rõ đạo lý của việc đánh thuế tài nguyên là đánh thuế vào tài nguyên nguyên khai; chưa khuyến khích tinh chế hoặc chế biến sâu tài nguyên trước khi tiêu thụ hoặc xuất khẩu tài nguyên:
 - Chưa quy định cho trừ chi phí **tinh chế** tài nguyên
 - Đối với **tài nguyên xuất khẩu**: Không trừ chi phí vận chuyển tài nguyên từ nơi khai thác đến cửa khẩu xuất

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

14

c) VỀ GIÁ TÍNH THUẾ (tiếp)

- Một số thuật ngữ sử dụng khi xác định giá tính thuế tài nguyên chưa được định nghĩa rõ nên gây khó khăn cho quá trình tổ chức thực hiện do những cách hiểu khác nhau về các thuật ngữ này: Tương tự như bất cập về xác định sản lượng tính thuế
 - Ví dụ: Đối với apatit 1 được chế biến, sản xuất từ apatit 3.
- **Tác động:** Phát sinh thêm chi phí giao dịch và chi phí về thời gian để cơ quan thuế và doanh nghiệp giải quyết những vướng mắc, bất đồng.

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

15

d) VỀ THUẾ SUẤT

- Nhóm tài nguyên không có khả năng tái tạo (như khoáng sản kim loại, một số loại khoáng sản không kim loại) hiện đang có mức trần khung thuế suất thấp hơn nhóm sản phẩm rừng tự nhiên là tài nguyên có khả năng tái tạo.
- Nước thiên nhiên là loại tài nguyên có vai trò ngày càng quan trọng trong đời sống xã hội và đang có xu hướng khan hiếm nhưng khung thuế suất hiện hành còn quá thấp.

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

16

IV. THỰC TRẠNG QUẢN LÝ THUẾ TÀI NGUYÊN

- 1) Những kết quả đạt được
- 2) Những hạn chế, bất cập

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

17

1. NHỮNG KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC

- ❖ Các cơ quan thuế địa phương đã phối hợp chặt chẽ với sở tài nguyên môi trường trong việc đối chiếu xác định sản lượng khai thác của doanh nghiệp khai thác khoáng sản.
- ❖ Các cơ quan thuế địa phương đã làm tốt công tác tham mưu cho UBND tỉnh chỉ đạo hệ thống chính trị cùng tham gia quản lý thuế...
- ❖ Sáng kiến của Cục thuế Thanh Hóa: Lắp đặt camera giám sát...
- ❖ Kết quả số thu thuế tài nguyên từ 2010 đến 2017 ⇨

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

18

2. NHỮNG HẠN CHẾ, BẤT CẬP

Thất thu thuế thực và tiềm năng:

- Khai thác lậu, không giấy phép...
- Xuất khẩu lậu tài nguyên...
- Kê khai không trung thực sản lượng khai thác...

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

19

NGUYÊN NHÂN

- Mặc dù đã có quy định về cơ chế phối hợp giữa cơ quan thuế và cơ quan tài nguyên môi trường trong xác định sản lượng tài nguyên tính thuế, song cơ chế này vẫn còn những điểm chưa rõ:
 - Cách thức phối hợp kiểm tra thực địa tại khai trường giữa cơ quan thuế với cơ quan tài nguyên môi trường;
 - Trình tự thủ tục để cơ quan tài nguyên môi trường thực hiện các biện pháp nghiệp vụ để xác định sản lượng khai thác thực tế của DN khai khoáng

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

20

NGUYÊN NHÂN

- Cơ chế phối hợp cụ thể; trách nhiệm của các cơ quan có liên quan trong quản lý thuế tài nguyên: Chưa làm rõ trách nhiệm chủ trì, trách nhiệm phối hợp, cách thức phối hợp trong những trường hợp cụ thể, trách nhiệm của người đứng đầu...
- Công tác phối hợp giữa cơ quan thuế với cơ quan tài nguyên môi trường hiện nay chưa thực sự phát huy tác dụng trong quản lý tài nguyên và quản lý thuế tài nguyên

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

21

V. MỘT SỐ ĐỀ XUẤT, KIẾN NGHỊ

- 1) Những vấn đề chung
- 2) Về người nộp thuế
- 3) Về sản lượng tính thuế
- 4) Về giá tính thuế
- 5) Về thuế suất
- 6) Về quản lý thuế tài nguyên

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

22

1. NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG

- Cần bổ sung phần giải thích thuật ngữ trong Luật Thuế tài nguyên.
- Đối với những thuật ngữ đã được quy định của luật chuyên ngành thì có thể quy định rõ là thuật ngữ đó được hiểu theo quy định của pháp luật chuyên ngành.

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

23

2. VỀ NGƯỜI NỘP THUẾ

- Sửa đổi Điểm c Khoản 2 Điều 3 Luật Thuế tài nguyên như sau: Thêm cụm từ “**được phép**” trước cụm từ “khai thác tài nguyên”. Khi đó, quy định này được diễn đạt lại như sau:
 - Tổ chức, cá nhân **được phép** khai thác tài nguyên nhưng sản lượng tài nguyên khai thác nhỏ, lẻ bán cho tổ chức, cá nhân làm đầu mối thu mua và tổ chức, cá nhân làm đầu mối thu mua cam kết chấp thuận bằng văn bản về việc kê khai, nộp thuế thay cho tổ chức, cá nhân khai thác thì tổ chức, cá nhân làm đầu mối thu mua là người nộp thuế.

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

24

3. VỀ SẢN LƯỢNG TÍNH THUẾ

- Cần phản ánh đúng đạo lý của việc đánh thuế tài nguyên vào nguyên tắc chung nhất xác định sản lượng tài nguyên tính thuế: Về nguyên tắc, sản lượng tài nguyên tính thuế là số lượng, trọng lượng hoặc khối lượng tài nguyên **nguyên khai** thực tế khai thác.
- Trước mắt: Sửa đổi Thông tư 152 để xử lý những trường hợp cụ thể bất hợp lý về xác định sản lượng tính thuế tài nguyên: Apatit 3.
- Quy định cam kết sản lượng **tối thiểu** khai thác làm căn cứ tính thuế tài nguyên khi cấp phép khai thác để tránh lãng phí tài nguyên.

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

25

4. VỀ GIÁ TÍNH THUẾ

- Luật hóa quy định giá tính thuế tài nguyên, đồng thời, phản ánh đúng bản chất việc đánh thuế tài nguyên: Về nguyên tắc, giá tính thuế tài nguyên là giá bán đơn vị sản phẩm tài nguyên **nguyên khai** của tổ chức, cá nhân khai thác chưa bao gồm thuế giá trị gia tăng nhưng **không được thấp hơn** giá tính thuế tài nguyên do UBND cấp tỉnh quy định.
- Trước mắt: Sửa đổi Thông tư 152 để xử lý những trường hợp cụ thể bất hợp lý về xác định giá tính thuế tài nguyên: Apatit 3.

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

26

5. VỀ THUẾ SUẤT

- **Rà soát thuế suất của tất cả các loại tài nguyên để điều chỉnh tăng, giảm phù hợp và đồng bộ với các khoản thuế và thu khác trực tiếp đánh vào tài nguyên;**
- **Cần nghiên cứu điều chỉnh **tăng** thuế suất của những loại tài nguyên **không thể tái tạo** so với những loại tài nguyên có thể tái tạo để góp phần thực hiện mục tiêu tăng trưởng xanh.**

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

27

6. VỀ QUẢN LÝ THUẾ TÀI NGUYÊN

- **Bổ sung rõ hơn quy định về cơ chế phối hợp giữa cơ quan thuế và cơ quan tài nguyên môi trường trong xác định sản lượng tài nguyên tính thuế:**
 - **Cách thức phối hợp kiểm tra thực địa tại khai trường giữa cơ quan thuế với cơ quan tài nguyên môi trường;**
 - **Trình tự thủ tục để cơ quan tài nguyên môi trường thực hiện các biện pháp nghiệp vụ để xác định sản lượng khai thác thực tế của doanh nghiệp khai khoáng.**

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

28

6. VỀ QUẢN LÝ THUẾ TÀI NGUYÊN (tiếp)

- Bổ sung cơ chế phối hợp cụ thể để xác định trách nhiệm của các cơ quan có liên quan trong quản lý thuế tài nguyên nói riêng và quản lý hoạt động khai thác tài nguyên còn chưa làm rõ trách nhiệm chủ trì, trách nhiệm phối hợp, cách thức phối hợp trong những trường hợp cụ thể, trách nhiệm của người đứng đầu...;
- Tăng cường ứng dụng **công nghệ hiện đại** để giám sát, xác định đúng sản lượng khai thác tài nguyên;

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

29

6. VỀ QUẢN LÝ THUẾ TÀI NGUYÊN (tiếp)

- Tăng cường vai trò của chính quyền địa phương trong quản lý thu đối với khai thác tài nguyên; nâng cao vai trò của **người đứng đầu** địa phương trong quản lý tài nguyên;
- Nâng cao hiệu quả công tác thanh tra, kiểm tra của cơ quan thuế các cấp.

5 December 2018

PGS.TS Lê Xuân Trường

30

**XIN TRÂN TRỌNG CẢM ƠN SỰ CHÚ Ý
LẮNG NGHE CỦA QUÝ VỊ!**

5 December 2018 PGS.TS Lê Xuân Trường 31